

Miren Etxezarreta: “Dins el capitalisme no hi ha alternatives”

Miren Etxezarreta és una de les veus referencials de l'economia crítica a Catalunya i a l'Estat espanyol. Incisiva com sempre, en aquesta entrevista nega que es pugui parlar de recuperació econòmica, recela de la institucionalització dels moviments socials a través de propostes com Guanyem i afirma que ara com ara la independència no suposaria canvis socials de cap mena.

Marc Font

El Govern espanyol insisteix a subratllar que ja ha arribat la recuperació econòmica, però les xifres d'atur es mantenen molt elevades. Realment s'està sortint de la crisi?

Hi ha un primer error metodològic, que és fer unitats homogènies quan es parla de dades macroeconòmiques. Però resulta que ni Espanya ni Catalunya no ho són, d'homogènies. Hi ha classes socials tant a Catalunya com a Espanya. Quan parlem de recuperació, no es pot negar que a nivell macroeconòmic hi ha uns petitíssims indicadors de millora, però amb l'excepció de la cúpula de les elits, per a la població en general no solament no es nota cap tipus de millora, sinó que cada dia estem pitjor. Si fem servir només les dades macroeconòmiques, es pot parlar molt just de recuperació, però si es tenen en compte les persones, això no val en absolut. És un engany. Ens costarà molt sortir de la crisi i, en tot cas, la sortida es farà des d'un nivell tan baix que trigarem molts anys a arribar a la situació del 2006. De fet, serem en un punt totalment diferent.

Les polítiques econòmiques que s'han engegat tampoc no han ajudat a evitar els pitjors efectes de la crisi.

La crisi i les polítiques econòmiques que l'han seguit han estat una fantàstica excusa per portar a terme un cop d'Estat. Si es dona aquesta recuperació pels grans empresaris i el gran capital, perquè la borsa va bé, és perquè es deteriora la situació dels altres: per la reforma laboral, per la precarietat de la feina, per l'atur, pel descens salarial, per la reducció del cost de l'Estat del benestar... El que produeix el país és si fa no fa el mateix, però el que ha canviat és com es reparteix. Per què s'incrementen els beneficis? Doncs perquè baixen els salaris i perquè la feina és cada cop més precària.

La crisi ha servit per obrir nous nínxols de negoci al sector privat. Ha estat un triomf de la doctrina neoliberal?

És veritat que les polítiques neoliberals són una causa molt important de tot el que està passant, però no hem d'oblidar que les polítiques no són res més que l'expressió del que fa l'Estat. I en una economia capitalista com la que tenim hi ha una cosa encara més important que això: el que fa el capital. Quina ha estat l'estratègia del capital? Doncs promoure la privatització de tot el que fos privatitzable. Després hi ha hagut unes polítiques que ho han fet possible, i que s'han traduït en unes retallades fortes als drets socials que han servit també per generar negoci al sector privat. Ara bé: resulta que estem criticant el que fan els governs -i fem ben fet: probablement els hauríem de

criticar encara més-, però aquest nivell de crítica no arriba al gran capital. La política és el fruit d'una estratègia del capitalisme i de la connivència dels estats amb el capitalisme, però no val criticar només la política.

Podem certificar la defunció de l'Estat del benestar al sud d'Europa?

M'enfada bastant sentir que l'Estat del benestar ha mort. L'Estat del benestar mai no ens l'han regalat, sinó que sempre s'ha aconseguit amb lluita. És el fruit del pacte social de la postguerra, conseqüència de la lluita de classes. Si es treballa i es lluita per l'Estat del benestar, no ha de desaparèixer pas, però és cert que la tendència és, indubtablement, a la desaparició. És el que vol el capital. Seguir un model dels Estats Units, que tot sigui privat i que els pobres rebentin. S'accentua l'explotació a través de la desposseïció, és a dir, t'exploten pel treball i, a més, el poc que puguis tenir de més i que estava en mans públiques també es redueix i es degrada.

Amb el rescat a la banca s'hauria pogut crear un banc públic gestionat per treballadors

Fa poc va anunciar-se que el BBVA es quedava Catalunya Caixa, rescatada amb 12.000 milions d'euros públics. Diners públics per a un negoci privat...

L'Estat espanyol ha destrossat les caixes d'estalvis per a benefici dels quatre o cinc grans bancs que queden. 45 caixes, que funcionaven com a bancs, han desaparegut molt ràpidament. Tenien la meitat dels dipòsits del país i sense elles desapareixen uns competidors forts, que són comprats a preu de saldo. Han eliminat la meitat del sistema financer, amb moltes entitats parapúbliques, i és sorprenent amb quina tranquil·litat s'ho ha pres la població de l'Estat espanyol. Algunes caixes funcionaven malament, però no totes. Em sembla una operació escandalosa i intel·ligentment programada des del capital financer. 12.000 milions de l'Estat a Catalunya Caixa, més de 20.000 a Bankia... Però els que dirigien aquestes entitats, com el senyor Narcís Serra, se'n renten les mans i diuen que no en sabien res. Han sortit beneficiats enormement amb diners nostres. Fa temps que dic que calia salvar la banca, però no els banquers.

Quina hauria estat l'alternativa?

Crec que era una fantàstica oportunitat per tenir una banca pública. Amb aquests bancs reciclats amb diners públics es podia haver optat per crear una banca pública de qualitat; per exemple, a través de la gestió dels treballadors. Per què Narcís Serra és més llest que un comitè de treballadors, quan s'ha demostrat que ell era un inútil com a gestor? Tanmateix, cal ser conscients que en un país capitalista un banc públic hi pintarà relativament poc. En realitat, en el capitalisme no hi ha alternatives. El que cal fer és treballar per canviar-ho tot. Ens hem d'adonar que en el capitalisme no hi ha sortides de debò i cal buscar processos que ens aproximïn a una sortida, però quan es tracta d'alternatives cal parlar de molt llarg termini i des de molts àmbits d'autonomia, coordinant i convergint.

Però són factibles?

Hi ha milers de tècnics que han treballat en alternatives. A nivell tècnic, d'alternatives se'n poden trobar totes les que es vulguin, però la qüestió és que la propietat del país segueix en mans del capital. El capitalisme té cada cop més contradiccions, perquè és veritat que el capital financer ha sortit enfortit de la crisi, però quantes empreses, fins i tot grans, s'han enfonsat? Amb les crisis en el capitalisme es destrueixen capitals per salvar el capital. És pura teoria darwinista. A mi no m'agrada l'expressió, però l'1% cada cop té més. Els diners estan cada cop en menys mans. El problema de fons és que no tenim el poder i ells, en canvi, sí que el tenen.

En tot cas, sí que es percep una major consciència crítica envers l'actual model econòmic, i les formacions que advoquen per sortir-ne o per canvis radicals guanyen pes.

Això és esperançador i sóc optimista a molt llarg termini. Fa alguns anys hi havia una altra manera de ser crític. Quan jo era jove, les persones políticament inquietes s'apuntaven a un partit o a un sindicat en la clandestinitat, arriscant molt. I feien el que el partit manava. Ara sóc optimista perquè crec que hi ha moltíssims més nuclis petits, petits... però volent fer coses per si mateixos. No esperen fer el que digui el secretari general, i això em sembla molt positiu. Sóc una entusiasta dels moviments socials. Simpatitzo amb la CUP, també parcialment amb ICV, amb Podem no ho sé perquè no els conec. Simpatitzo amb aquest tipus d'organitzacions, però crec que s'equivoquen perquè amb les institucions que tenim actualment no hi ha res a fer.

Guanyem Barcelona m'hauria entusiasmat si no s'hagués creat per anar a les institucions. Allí no hi tenim res a fer.

Per què des d'elles no es poden fer polítiques alternatives?

No, perquè estan controlades pel gran capital.

Ni amb majories absolutes?

És que no arriben.

I si arribessin d'aquí a uns quants anys?

No arribaran. Per exemple, amb relació a Guanyem Barcelona, m'hauria entusiasmat si no s'hagués creat per anar a les institucions. Hauria preferit mil cops que s'hagués muntat la plataforma per quedar-se'n fora. La PAH té poder perquè se n'ha quedat fora i té una gran legitimitat social, tot i que en va gastar molta amb la iniciativa legislativa popular... La PAH guanya perquè està al peu d'obra. Amb d'altres temes és més complicat incidir, com ara evitar la privatització de la sanitat o generar llocs de treball, però crec que té més sentit quedar-se fora i pressionar els de dins. Quan aquests moviments entren a les institucions, l'aparell els absorbeix. Guanyem Barcelona em sembla interessantíssim, però temo que no quedarà ningú a peu d'obra, treballant al carrer. Crec que no val la pena anar a les institucions ara, sinó que cal reforçar enormement el poder de la base i exigir des de la base. Ja hi ha la CUP i ICV a dins, doncs es tracta d'exigir-los des de fora i fixar compromisos amb terminis. No cal institucionalitzar-se. Crec que els partits són una cosa d'una altra època, que no responen a les necessitats de la societat actual. M'entristeix que els joves estiguin institucionalitzant la resistència. Per mi, s'haurien de quedar al carrer.

Un hipotètic Estat català independent pot ser una oportunitat per canviar les coses si hi ha una pressió important des de baix?

La meva anàlisi personal és que no. Molta de la gent inquieta i amb ideals que jo comparteixo defensa el sí i els puc entendre, però crec que és una il·lusió. Els independentistes que jo respecto pensen que pot servir per trencar l'estatu quo i fer coses per avançar cap a una altra societat, però jo no ho veig. Em sembla que el pes tan fort que té l'independentisme en aquest país està controlat per la dreta i per a mi ERC és la dreta. L'aliança Esquerra-CiU no deixarà que es faci res. Els grups de gent que tenen la visió que jo comparteixo són unes minories molt petites. Jo lluito per una altra societat i sóc més tendent a avançar cap a aquesta situació que esperar que la independència m'ajudi. Crec que s'hauria de lluitar per això i posteriorment ja veuríem si aquesta altra societat hauria de ser independent o no. Però comencem per l'autogestió, la defensa dels drets socials... Hem

de lluitar per unes variables d'una societat diferent. Ara, també cal dir que, tal com està actuant el Govern espanyol, ens està fent independentistes a tots.